Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 13. V Ljubljani, dné 27. marca 1897. Letnik II.

„Slovenski List“ izhaja vsako soboto. — **Naročnina** mu je za vse leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold. Posamične številke se prodajejo po 7 novč. — **Dopisi** pošiljajo naj se uredništvu „Slovenskega Lista“ v Ljubljani. — **Nefrankovani dopisi** se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — **Naročnina, reklamacije** in **oznanila** naj se pošiljajo upravništvu „Slovenskega Lista“ v Ljubljani, Resljeva cesta štev. 5. — **Oznanila** in **poslanice** se računajo po ceni navadni v Ljubljani. Naročnikom 10 % ceneje.

Preko narodnosti.

Uspehi poslednjih državnozborskih volitev v sosednjih kronovinah svedočijo jasno, da narodna ideja še ni zginila z dnevnega reda, kar tako radi naglašajo nekaterniki med Slovenci, nego da se pojavlja s čedalje večjo silo pri raznih strankah. Tako je v Trstu skrajno narodna progresova stranka pometla pri zadnjih volitvah s pozorišča tako zvano italijansko konservativno stranko, ker jej je bila premlačna v narodnem oziru. Pri nemških sosedih opažamo isti pojav. Liberalno stranko je malodane na vsej črti izpodrinila nemška narodna stranka, katero vodi v prvi vrsti geslo: Vse za nemško narodnost! Ona je kriva, da tudi druge nemške stranke čedalje odločneje poudarjajo nemško narodnost. Naglašanje narodnega momenta je jeden poglavitnih stebrov, na katerih sloni gospodstvo dr. Luegerjeve stranke na Dunaju in na Nižjem Avstrijskem. Črez drn in strn gredo ondotni krščanski socijalisti z nemškimi narodnjaki, kadar prihaja na vrsto kakšno narodno uprašanje; to smo skusili Slovenci tedaj, ko se je šlo za celjsko gimnazijo. Voditelji nižjeavstrijskih krščanskih socijalistov čisto nič ne prikrivajo svojega nemškonarodnega mišljenja. Nedavno je krščanskosocijalni prvak dr. Scheicher v nekem časniku obžaloval, da se odgospodarivši liberalni stranki ni posrečilo, da bi bila uvedla nemščino kot državni jezik. „Tej stranki se moramo v resnici zahvaliti — piše dr. Scheicher — da ni sedaj nobenega upanja, da bi dobili nemški državni jezik kot sredstvo uzajemnega sporazumljenja. Razni slovanski rodovi nočejo danes niti slišati o tem, ker mislijo, da bi se na ta način oškodila priznana jednakopravnost vseh jezikov.“

Povsod dvigajo na ščit narodnost, celo tam se poganjajo zanjo, kjer ni v nobeni nevarnosti. Izjemo temu splošnemu pravilu smo naredili samo mi Slovenci na Kranjskem. Nova struja — dekadenca narodnosti — je zavladala v naši ožji domovini. Večkrat je že karal „Slovenski List“ napako „narodne“ stranke, ker je nezvesta postala svojemu lepemu narodnemu programu, razglašenemu naposled o priliki sestanka zaupnih mož meseca listopada l. 1894., ter se zvezala z Nemci Narodnost se je morala umakniti v ozadje, da se ohranijo na krmilu nekateri gospodje. Kako ceni sedanja „narodna“ stranka slovensko narodnost, osvetljuje nam njeno objemanje Nemcev in breznarodnih socijalnih demokratov. Poslednji sicer pravijo, da so mednarodni, v resnici pa so na Koroškem potegnili z nemškimi narodnjáki zoper slovenske zatirane trpine. Dekadenca narodnosti je tista bolezen, za katero že davno boluje tudi katoliška „narodna“ stranka. Ta stranka deluje tako, kakor da bi bila samo vera v nevarnosti; ona odriva, kolikor je v njenih močeh, narodno uprašanje; narodnost poudarja večinoma samo tedaj, kadar jej služi tako naglašanje kot sredstvo zoper „narodno“ stranko.

Navzlic temu odrivanju se osmeluje katoliško-„narodna“ stranka včasih potrkati si samozavestno na prsi, češ, mi jedini smo lastniki in resnični izpolnovalci nekdanjega dr. Bleiweisovega programa. Nikakor ne, dr. Bleiweisovega programa nima sedaj niti „narodna“ niti katoliško-„narodna“ stranka na Kranjskem. Kadar je vodil naš stari voditelj svoje narodne čete o volitvah v boj, vselej je v volilnem proglasu omenjal slovenske narodnosti, vselej je v kratkih markantnih potezah svojim rojakom predočil poglavitne točke narodnega programa. Katoliško „narodna“ stranka pa je letos v svojem volilnem proglasu popolnoma pozabila slovenstva. Na vsem njenem volilnem oklicu je samo lupina slovenska, objaviti ga je morala v slovenščini, ker še do sedaj ni „katoliškega“ jezika. „Obžalovanjem opažamo — piše o tem „Edinost“ v 31. številki — da proglas katoliško-narodne stranke nima niti jedne besede za narodno vprašanje — in poleg vere bi moralo stati to vprašanje tudi na programu konservativnih poslancev! — niti se ne spominja onega druzega vprašanja, ki je za nas pokrajinske Slovence upravživljenskeveražnosti: vprašanja jugoslovanskega kluba! To nas boli, ker smatramo ta molk za slab omen!“

Preziranje in odrivanje narodnega uprašanja, ki ga jasno opažamo ne samo mi, nego tudi pokrajinski Slovenci pri katoliško-„narodni“ stranki priča, kako živo bije njenim vrhovnim voditeljem srce za slovenstvo.

Napredek Čehov v narodnem gospodarstvu.

Smrtno ranjen je bil češki lev v usode polni bitki na Beli Gori. Dolgo je ležal narod češki v popolnem mrtvilu. Ostala mu je le še iskra življenja v narodnem kmetu. Zato pa tem bolj strmi svet, odkod prihaja od smrti vstalemu češkemu narodu dandanes tolika sila na političnem, literarnem in gospodarskem polju, da pred njim trepetá mogočni narod nemški. Osvojil si je pri zadnjih volitvah poleg zlate Prage tudi Budjejevice in Olomuc, trdnjavi zagrizenega nemštva.

Da se Čehi v literaturi in izobraženosti morejo meriti z Nemci, gre zasluga narodnemu šolstvu. Iz češke ljudske šole so vrasle srednje šole in slednjič najvišja učna zavoda: vseučilišče in akademija. Napredek Čehov v pesništvu in slikarstvu, v kiparstvu in arhitekturi mora veseliti vsakega zavednega Slovana. Češki narod ni več samo narod goslarjev, ampak sploh narod umetnikov.

Francozje pred sto leti prvikrat v Ljubljani.

Prihodnji torek dne 30. t. m. bode minilo sto let, kar je Ljubljana prvikrat sklonila glavo pred zmagovito Napoleonovo vojsko. Višji vojvoda Karol se je moral umakniti francoski premoči na Laškem. Ko se je udalo Gradišče in potem še Gorica dne 20. sušca 1797, bila je sovražniku odprta pot v Ljubljano, katero so avstrijske čete ostavile konec sušca. Teden poprej so odpeljali iz Ljubljane vse bolnike in vojaške ranjence na Štajarsko. Milanske ujetnike, ki so jih imeli priprte v Ljubljani, odpravili so proti Hrvaškemu. Nune so odšle v Velesalo na Gorenjsko. „Sovražnik prihaja!“ šlo je od ust do ust in Ljubljana se je čudovito praznila. Gospoda se je umaknila v gradove, nekateri so zbežali na Štajarsko, drugi na Hrvaško. Francoska vojska se je pomikala preko Postojine, kjer niso našli nikogar razun župnika Venigarja, poštarja in nekega pisarja, vsi drugi so se poskrili po bližnjih gorah in lesovih. Oddelek Francozov se je oglasil v Idriji, polastili so se tamkaj živega srebra in cinobra, kar ga niso Avstrijci odpeljali.

Pošta je bila ustavljena. Štafete so švigale sem in tja. Tihi ponedeljek so se ustavili v Ljubljani umikajoči se avstrijski konjiki huzarji in ulanci pod generaloma Sekendorfom in Hohenzollernom; šatorili so Pod Turnom. Jeden batalijon Hrvatov se je utaboril na Mirju Meščani so vojake pogostili s pijačo. Čarobno so odsevali na večer ognji, ki so jih zanetili vojaki v obeh taborih. V torek 28. sušca so stali krog Ljubljane poslednji vojaški piketi. Večina avstrijskih vojakov se je umaknila črez Savo, nekaj jih je taborilo na Ježici. Francoska predna straža je stala v torek večer že nad Škandrom na Barju. Takrat je trepetala Ljubljana med dvema sovražnima armadama.

V sredo dne 29. sušca zjutraj ni bilo v Ljubljani na izpregled ni Avstrijcev ni Francozov. Proti poldnevu so šli poslednji cesarski piketi skozi mesto proti Savi, kjer so avstrijski vojaki za seboj odkrili most, da se ni moglo črez. V četrtek zjutraj je prijezdil prvi francoski vojak v Ljubljano. Nek francoski podpolkovnik z jednim trobentačem in dvema cesarskima huzarjema je nesel pismo generalu Hohenzollerju ter mimogrede povedal Ljubljančanom, da je general Bernadotte izdal proglas na Kranjce in da leži ta oklic pripravljen na Vrhniki.

Trije mestni poslanci so spremili še isto popoldne francoskega glasnika na Vrhniko. Hoteli so priporočiti svojo vsled vojnih nezgod tako nesrečno domovino milosti generalovi, ali Bernadotta niso našli. Smrtna tišina je vladala ta dan v Ljubljani. Pri vseh cerkvah so utihnili zvonovi, da bi kaka zmota ne nastala zaradi bližajočega se sovražnika.

Tihi petek dne 31. sušca je prijahal zjutraj ob osmih v Ljubljano francosk stotnik s 40 huzarji, prinesel je Bernadottovo oznanilo na Kranjce, ukazal je, naj se natisne v slovenskem in v nemškem jeziku ter se zopet vrnil na Vrhniko. Opoldne so se iznova oglasili zvonovi po ljubljanskih cerkvah.

V soboto dne 1. malega travna je prijezdil v Ljubljano general predne francoske vojske Murat s 70 konjiki, preiskal je mestno okolico do Save. Zvečer so primarširali francoski pešci ter obkolili mesto s stražami.

Tiha nedelja l. 1797. v Ljubljani nikakor ni bila tiha. Na tržaški cesti se je kar trlo francoskih vojakov, konjikov in pešcev, ki so dospevši v mesto nastanili se v deželnem domu in po hišah. Na mestnem trgu je zapel boben in francosk klicar je naznanil Ljubljančanom, da so Francozje uzeli v last tabak v glavni zalogi, da jim morajo meščani razodeti in izročiti vse cesarske reči, da nobeden ne sme prodati svojih konj, nego da jih mora domov uzeti, če jih ima kje drugej. General Murat je bil nepre-

Korak za korakom napredujejo Čehi tudi v narodnem gospodarstvu. Sladkorna pesa ni več jedini vir blagostanja čeških zemelj. Hranilnice in posojilnice so na Češkem in Moravskem tako razvite, kakor nikjer drugod ne. Hišna industrija, obrtništvo in trgovina so že precej časa v čeških rokah. Zadnji čas se vrlo utrjuje tudi domače pivarstvo, mlinarstvo in izgotavljanje živil. Kulturnemu razvoju se je naravno pridružila organizacija narodnega gospodarstva. Zdrav, podvzeten duh prošinja ves češki narod in vsi časniki so polni pozivov za utemeljitev narodnih industrijskih podjetij. Prav dobro uspeva „Narodni podnik", kateremu je duša g. prof. Kurz. V Budjejevicah, kjer ima to podjetje svoje tovarne za svinčnike in peresa, je isto znatno pripomoglo k narodni zmagi, ker daje kruha domačinom. Podjetje ni kapitalistično, ampak je last naroda.

Ravnokar so pa napravili Čehi še važnejši korak v gospodarskem napredku. Zasnovali bodo industrijsko banko z glavnico 25 milijonov kron, in z njeno pomočjo utemeljili razna industrijska podjetja. Upajo, da bodo tudi v tej stroki kmalu prekosili Nemce. Pridno se regulujeta reki Moldava in Laba, da se bodo vozili češki izdelki od Prage naravnost v Hamburg in Indijo, kar bode trgovini in obrtu v velikansk prospeh.

Kaj pa mi Slovenci? Revčki smo, a največje reveže se delamo sami! Pulijo se naši voditelji za trohneli liberalizem in za zvezo z Nemci, namesto, da bi z besedo in dejanjem vodili narod k osvobojenju od tuje nadvlade in gospodarskemu napredku. Lastna častilakomnost jim je prva stvar, napredek naroda zadnja. Ne škripljejo zastonj z zobmi proti takim „generalom": obrtnik in trgovec in stiskani kmet in delavec-trpin. Močno vre posebno v beli Ljubljani in iščejo se živo možje, ki bi dvignili naš narod k novemu, boljšemu življenju. Bog nam jih daj najti kaj skoro!

Časniški glasovi.

Dr. Ivan Tavčar in urednik „Dom in Sveta". Uredniku „Dom in Sveta" se mora pripoznati, da zasleduje gnile razmere našega javnega življenja z nenavadno bistrim očesom ter jih večinoma vedno prav označuje. Ocenjajoč v 6. štev. t. l. dr. Tavčarjeve zbrane spise, osvetljuje ob jednem tudi dr. Tavčarjevo politiško življenje. „Tavčar deluje" — piše g. dr. F. L. — že lepo število let na polju našega narodnega življenja. A kako? V št. 15. l. 1890. je pisal „Slov. Narod" — in vsak bralec je imel za pisatelja teh besedi dr. Tavčarja tako-le: „Naš list je od nekdaj zastopal načelo, da mora biti slovenska narodnost fanatična in — tudi absolutna. To načelo bo list tudi v prihodnje zastopal. Če bo kdo med Slovenci nastopil ter bo pričel oznanovati krivo vero, da je pretiranost v narodnih vprašanjih škodljiva, da moramo mi Slovenci v narodnih vprašanjih postati popustljivi ali mlačni, kakor na pol pogreta voda, potem ga bomo vselej šteli med najhujše sovražnike svojega naroda. Tak človek je slep, ter hoče narodu vzeti najboljše orožje, s katerim se bode morda še obdržal proti navalom, ki mu preté od vseh stranij. Kdor hoče razširjati mlačnost gledé narodnosti med nami, tega moramo zatreti kakor gada". Ex ore tuo te iudico. Kdo bi si bil mislil, da bo pet — šest let pozneje isti dr. Tavčar prav tega kriv, kar je z navedenimi besedami obsojal tako odločno! Vsi slovenski listi, razven par onih, ki so od Tavčarja odvisni, trdé soglasno, da se je zavezal s kranjskimi Nemci. Njegove mnoge izjave, kakor da se je treba ozirati na Nemce, da se v Ljubljani ne dá brez Nemcev nič storiti, da hoče pripeljati svojih 300 Nemcev . . . i dr., pričajo dovolj, da se je fanatična in absolutna narodnost Tavčarjeva čisto razkadila".

Urednik omenja potem, da dr. Tavčar s svojo strastno gonjo proti slovenski duhovščini ni prav nič koristil národu ter nadaljuje:

„Že prvi spisi Tavčarjevi kažejo, da teži njegova narava po nenavadnih učinkih, da njegova fantazija ne pozna mere, da so njegovi stvori čudaki —, ki hočejo efekt in le efekt. Táko je tudi javno delovanje Tavčarjevo: efekt, velik efekt, to mu je načelo. In prav to je marsikomu lahko v pogubo, ako udari na slabo stran. Tudi izdajica narodov dela efekt in je lahko slaven, t. j. glasovit, a taka slava . . .!

Mnogokrat se navdušujemo s pozivom: „Delajmo za narod!" Lep je sicer ta poziv, ni pa zadosten. Reči je treba: „Delajmo dobro, delajmo blágo za narod"!

S pravim prepričanjem priznavamo velike zmožnosti Tavčarjeve. O teh zmožnostih priča dovolj že ta zvezek mladostnih spisov. S temi zmožnostmi bi bil on lahko narodov dobrotnik in vodnik. A prav tako s prepričanjem in z zavestjo trdimo, da jih Tavčar doslej ni obračal (izvzemši njegovo dobrodelnost, o kateri semtertje čujemo, ali njegovo delo „Slovenski pravnik") v prid narodu in jih ne obrača sedaj. Ali res ni možno izprevideti, česa pričakuje naša ljubljena domovina od svojih sinov? Ali nam ni v spominu, po kaki poti jedinosti in sloge so hodili oni naši predniki, ki so v navdušenju mnogo presegli nas, čeprav niso mogli toliko za narod storiti, kolikor lahko storimo mi?

Gospod Tavčar vidi, da tiči že globoko v jeseni življenja. V taki dobi misli človek resneje in trezneje, kakor v burni mladosti. V spomin mu tudi prihaja lahko, da bo prej ali slej pred sodbo božjo treba odgovarjati o vseh delih, vseh besedah, zlasti napisanih. O, kako bi nam od veselja igralo srce, ako bi prav gosp. dr. Ivan Tavčar v poslednji dobi svojega življenja krenil na tisto pot, katero bi potomcem z mirno vestjo kazal in priporočal v posnemanje"!

Važna petdesetletnica. Celjska „Domovina" priobčuje pod gorenjim naslovom znamenit članek, katerega ponatiskujemo, ker se dotika točk, za katere se neustrašeno bori naš list. Članek slove:

Drugo leto mine 50 let, kar je v Pragi zboroval slovanski shod. Na tem shodu so se vsi avstrijski Slovani posvetovali o skupnem programu. Za nas je posebno važno, kar se je tedaj sklenilo glede Slovencev. Dotični odstavek se glasi:

„Slovenci prebivajoči v vojvodini štajarski in kraljevini ilirski zahtevajo:

1. Da bi se Slovenci bivajoči na Štajarskem, Kranjskem in v Primorju združili v jedno politiško celoto, pod imenom slovenske kraljevine (Slovenije), tako, da bi imeli skupno vlado v Ljubljani.

2. Da bi slovenski jezik bil diplomatiški (uradni), da bi se uvel v šole, pisarne in sodišča, da bi ga moral slednji uradnik umeti in govoriti".

Reči moramo, da to bi še dandanes moralo biti program vsem Slovencem, naj bivajo na Kranjskem ali Primorskem, na Štajarskem ali Koroškem.

Sedaj se moramo uprašati, v koliko smo se približali v petdesetih letih svojemu smotru.

Glede zjedinjene Slovenije smo Slovenci ondu, kjer smo bili pred 50 leti Sedaj spadamo v političnem oziru pod dve namestništvi in dve deželni vladi, v samoupravnem oziru smo razdeljeni celo na šest deželnih kronovin. Vsi koraki, ki so se storili od strani Slovencev, za njih zjedinjenje, vsled neugodnih razmer niso imeli uspeha. Posebno neugodno je za nas Slovence to, da izmed šestih deželnih zborov, v katerih se sklepa o naših stvareh, imamo samo v jednem večino. Na Štajarskem izročeni smo brezobzirni nemški večini. Koliko je bilo borbe, da smo dobili jedno mesto v deželnem odboru in še to se je slučajno zgodilo vsled velikega nasprotja nemških strank.

Najžalostnejše je pa, da ideja o zjedinjeni Sloveniji začenja umirati v slovenskih virih. Tistega navdušenja bi zastonj iskal, ki je vladalo pred dobrim četrtstoletjem na slovenskih taborih. Opaža se neko ohlajenje za naše skupne smotre. To se je videlo posebno pri zadnjih volitvah. Mož, ki je prišel s Kranjskega, se je psoval za tujca in pritepina In to se ni trosilo le po štajarskih, temveč našel se je tudi na Kranjskem list, ki je odobraval tako psovanje njega deželana v bratski mu deželi. Slovenec bi moral po vsej Slovenski biti vsprejet povsod kot domačin, kot brat, ne pa psovati ga s pritepencem, ker njegova zibel ni tekla v zeleni Štajarski.

---

stano na nogah. Poslal je oddelek vojakov k Savi, da popravijo most. Tja je odrinilo tudi nekaj topov. Pozno zvečer je dospel v Ljubljano divizijski general Bernadotte. Nastanil se je v škofovski palači.

Drugo jutro je Bernadotte objezdil mesto in okolico ob Savi do Zaloga. Med tem pa je francoski klicar javil meščanom ukaz, naj se opoldne zbero v mestni hiši. General Bernadotte je zbranim meščanom v imenu najvišjega generala Bonaparteja naznanil, da francoska vojska ne prihaja v deželo lastit se je, tudi ne prevračat vere in običajev. Ona je prijateljica vsem narodom. On jim je slovesno obljubil, da hoče varovati njihovo vero, navade in lastino ter jim odpustiti vso vojno naklado. Ukazal je, da naj se duhovna opravila izvršujejo, kakor do sedaj. Škofje in duhovniki, ki so zbežali, se smejo vrniti. Kranjski deželi bode stala na čelu vlada desetih mož (Central Gubernium), ki bo imela deželno, mestno in opravilno oblast. Za člene te osrednje vlade so bili izbrani: Anton Nikoletti, Anton Podobnik, Bernard baron Rossetti, Karol baron Hallerstein, škof Franc baron Reigersfeld, Friderik Kastelic, Janez plem. Desselbrunner, župan Janez Gollmajer, Jožef Kokajl in Jožef Lukmann. Nadalje je ukrenil, naj ostanejo v veljavi deželske in sodne postave. Davki se bodo iztekali k osrednji vladi, ki bo obračala davčni denar za deželne potrebe, za živež vojakom in za oškodovanje tistim, katerim je mimogredoče vojaštvo učinilo kako krivico. Drugi dan so prisegli deseteri izvoljenci zvestobo Bernadottu.

Ljubljančane je minil prvi strah. Prosteje so jeli dihati, ko so zvedeli, da Francozi, ki so se polastili njihovega mesta, niso nobeni krvoločni Jakobinci, in ko se jim je dalo zagotovilo, da jim ne bo treba plačati vojne naklade. Bernadotte se jim je prikupil. On je pod smrtno kaznijo prepovedal svojim vojakom plenitev. Neki francoski huzar je prihrul v neko hišo v Gradišču ter tamkaj ropal. V torek dne 4. malega travna so pripeljali tega vojaka pred šenklavško cerkev, naslonili ga k zidu ter ustrelili. General je dal oklicati, da ne smejo dajati v krčmah po 7. uri zvečer nobenemu francoskemu vojaku pijače; če bi jo pa kdo siloma zahteval, naj ga naznanijo bližnji straži.

Na cvetno sredo so morali pripeljati meščani konje pred kapucinsko cerkev (v sedanji Zvezdi) Francozom na prodaj. Ljubljanski trgovci so bili jako zadovoljni s Francozi, ki so obilno obiskavali prodajalnice in točno plačevali. Dobro došel je ukaz Bernadottov, da ostanejo stari bankovci v veljavi.

Na poziv Bonapartov je odrinila francoska vojska pod generalom Bernadottom dne 5. malega travna popoldne proti Gorenjski, krenila drugi dan preko Ljubelja ter dospela na večer v Celovec. V Ljubljani je ostal jeden oddelek Francozov pod generalom Friantom in huzarskim polkovnikom Pikardom.

Ljubljančani, ki so zbežali iz strahu pred Francozi, jeli so se vračati, poštna zveza, katera je nekaj časa prenehala, se je zopet obnovila.

Dne 7. malega travna je bilo sklenjeno vojno premirje v Ljubnem (Leoben). Bonaparte se je vračal v Italijo. V Ljubljano je dospel dne 28. malega travna zjutraj ob osmih, po kratkem počitku se je posvetoval z generali ter obedoval. Pred škofijo, kjer je stanoval, se je vse trlo radovednih Ljubljančanov, katerim se je pokazal pri oknu. Ob dveh popoldne se je odpeljal po tržaški cesti Drugi dan se je vrnil v Ljubljano Bernadotte. Divizija za divizijo se je pomikala nazaj proti jugu. Vojaki so se začasno nastanjevali po vojašnicah, cerkvah in hišah v mestu in okolici. „Od Ponedeljka zjutrej ni nobenega francoza več tukej — pisal je Vodnik v sredo dne 10. velikega travna 1797. v „Lublanskih Novicah", iz katerih smo posneli te črtice — smo le sami domači, inu čakamo na cesarske soldate, kateri jutri, al pojuternim pridejo."

Če so Štajarcem Kranjci že tujci in pritepenci, potem pač moramo obupati, da bi se kdaj uresničil idejal vseh Slovencev. Taki ljudje, ki so zmožni takega psovanja tudi ni mogoče, da imajo res v srcu kaj ljubezni za našo skupno stvar. Ta dogodek je pa tem žalostnejši, ker marsikaj kaže, da se pripravljajo v Avstriji neke premembe. Avstrija se bode preustrojila v federalističnem smislu. Nemška centralistična ali liberalna stranka, ki je bila najboljša zaščitnica centralizma je dogospodarila. Tudi ostanki te stranke, ki se morda še ohranijo, se najbrž ne bodo ogrevali za centralizem, ko je Dunaj se izneveril liberalizmu. Od centralizma je namreč imel največ koristi Dunaj. Druge stranke novega državnega zbora pa se tudi vedno bolj nagibljejo na federalistično stran. Češko vprašanje se ne da spraviti z dnevnega reda. Rada ali ne rada se ga bode morala lotiti vlada.

Z reševanjem češkega uprašanja bode v zvezi večja preosnova naše države. In to bode kaj kritičen trenotek za naše državnozborske poslance. Napake, ki jih tedaj store, se pozneje ne bodo dale popraviti. Če se poslanci tedaj postavijo na nizkotno stališče, da so Kranjci na Štajerskem tujci in pritepenci, potem na zjedinjeno Slovenijo niti misliti ne moremo.

Pa ne le to, Slovenci tudi nimamo nobenega skupnega političnega vodstva. V vsaki deželi so si Slovenci po svoje uredili politično vodstvo. Da celo zavrača se utikanje Tržačanov v kranjske razmere, ali narobe. V državnem zboru so Slovenci bili le za silo složni. Če hočemo, da tedaj pridemo do zjedinjene Slovenije, treba je nekakega skupnega slovenskega političnega vodstva v Ljubljani.

Začetek temu se je bil storil 1890. leta, ko je bil shod slovenskih poslancev v Ljubljani, a žal, da je ostalo pri začetku. Kranjski domači razpor je vsak napredek v tem oziru onemogočil. Sedaj so pa žal razmere take, da skoro ni mogoče upati, da bi se tako vodstvo sploh osnovati dalo. Vsaj je celo dvomljivo postalo, če vsi slovenski poslanci ustopijo v jugoslovanski klub. Potrebno bi vsekako bilo tako skupno vodstvo, da bi po nekem določenem načrtu ves narod naudušilo, da bi zahteval „Zjedinjeno Slovenijo". Še le po takem skupnem delovanju vsega naroda bi mogli upati na kak uspeh.

Pa tudi v drugem oziru Slovenci nismo dosti napredovali. Izimši Kranjsko, še vedno gospodari tujščina po naših uradih. Koliko je uradnikov pri nas na Štajarskem pri politični upravi in pri sodiščih, ki ne umejo slovenščine. Med političnimi uradniki celo težko najdemo koga, ki bi znal slovenski. Pravosodni minister grof Gleispach, ki zna tako lepo govoriti o narodni jednakopravnosti, je tudi menda prepričan, da so za slovensko Štajarsko najsposobnejši tisti uradniki, ki slovenski ne znajo.

Štajarski deželni zbor občuje nemški s slovenskimi občinami in krajnimi šolskimi sveti. Slovenščina se toliko spoštuje v uradih, kolikor je neobhodno potrebno, ker bi sicer vsako uradovanje bilo nemogoče. Za vsak košček narodne jednakopravnosti se je nam treba dolgo boriti.

Kako je pa s šolami? Po dolgih borbah dosegli smo dvojezično ljudsko šolo. Srednje šole so pa še vedno nemške, ali pa k večjemu v spodnjih razredih dvojezične. Celo sadjarska in vinarska šola v Mariboru, namenjena jedino za slovenske vinorejce, je čisto nemška, da si v nemških delih dežele vino niti ne raste. Zastonj so vse pritožbe naših državnih in deželnih poslancev.

Še slabše so pa razmere na Koroškem. Ondu je slovenščine vešč uradnik le izjema. Celo javne ljudske šole so skoro brez izjeme nemške, da o srednjih niti ne govorimo. Na Primorskem so tudi Slovenci v tužnem položaji, to nam kaže dolgoletni boj za slovensko šolo v Trstu. V Gorici, v Istri si pa Slovenec niti življenja ni svest.

Še silno daleč so Slovenci od smotra, katerega so si bili postavili naši predniki 1848. leta. Treba bode še hudih bojev, da pridobimo našemu narodu stanje, kakoršno mu gre po njegovi neomahljivi zvestobi do cesarja in Avstrije. Od novih državnih poslancev pa pričakujemo, da store znaten korak po poti naprej.

„Edinost" je priobčila v 35. št. t. l. dopis iz Celovca. Dopisnik govori o Einspielerjevi zmagi ter o slavnostnem večeru, katerega je novoizvoljenemu poslancu priredil slovenski klub v Celovcu dne 17. t. m. „Nekaj pa" — usklikne popolnoma upravičeno dopisnik — „nas je presenetilo. Ona stranka, ki nosi svojo skrb za naš narod najbolj na svojem praporu, ki najbolj povdarja duševni prospeh slovenskega ljudstva, ki se tako samozavestno kreta v sredotočji Slovenije, ona stranka, ki je v prenapetem strankarstvu pozabila smoter našega medsebojnega programa, potegovati se po vsi moči za národni razvoj in prospeh, le ona se nas ni spominjala, namreč „národna stranka". Razun uzornega rodoljuba in župana stolnega mesta Ljubljane, g. Ivana Hribarja, ni se naše zmage iz tega tabora spomnil nikdo drugi. S tem je pokazala jasno, da je z nami Slovenci na periferiji popolnoma odračunila, in mi si zapomnimo ta pojav.

Kdor je prijatelj národa, se veseli vsakega napredka; ta stranka pa je naš veliki napredek čisto ignorirala. Sama je kriva torej, ako izgublja simpatije med obmejnimi Slovenci. Po tej poti, ume se ob sebi, pa Slovenci ne smemo hoditi, ako hočemo priti kdaj do pravega svojega smotra, do zjedinjene Slovenije. Te trdnjave si ne smemo sami razbijati; dolžnost nas vseh je, pomagati zidati na temelju, da si jo postavimo prej ko mogoče. Tisti, ki se čutijo že bolj svobodne, ne smejo pozabiti tistih, ki ob mejah stražijo, trpijo in ječijo pod kruto silo in pestjo skupnih naših sovražnikov."

Izvirni dopisi.

S Koroškega. (Pomen naše zmage in naš novoizvoljeni poslanec.) Prvemu utisu vesele zmage smo dali duška v nekoliko nebrzdanih besedah. Bodi nam torej dovoljeno še jedenkrat trezno premisliti pomen te pridobitve.

Naša zmaga je naravnost velikanskega pomena. Ako bi sedaj ne bili prodrli, Bog ve, ali bi prodrli črez šest let! Več jih je, ki so rekali pred volitvijo: Ako sedaj ne zmagamo, ne zmagamo sploh nikdar več. In ta trditev ni pretirano pesimistična. Le pomislimo, da je v vsakem večjem slovenskem kraju nekaj narodnih odpadnikov in nemčurjev, ki so nasprotni vsakemu pokretu Slovencev, in s katerimi se je bilo ob zadnjih volitvah hudo boriti. V slučaju, da bi bili propadli, bili bi izročeni naši volilci zasmehu nasprotnikov. In vrhu tega, kolike politične zrelosti bi bilo treba, da bi se naše ljudstvo uzdržalo v narodni samozavesti. Velika je bila nevarnost, da bi naše ljudstvo tako rekoč narodno ne obupalo, češ, „saj vse nič ne pomaga, čemu bi se upirali zastonj". Ravno nasprotni utis, kakor bi ga imel poraz, je pa napravila zmaga na naše volilce. Samosvestno si sedaj trkajo na prsi napram podleglim nasprotnikom rekoč: Mi smo zmagali, sedaj gremo mi na dan! In res bi se človek sedaj kar čudil naudušenosti naših kmetov. Zmaga je oživila in poživila narodno zavest slovenskega ljudstva, tako da je Nemcem za vselej odklenkalo v celovško-velikovškem okraju. In to priznavajo Nemci sami. Prav otožno javkajo: „Ta okraj je za nas za vedno izgubljen"!

Res je pa sicer, da z izvolitvijo niso še odpravljene kar na mah vse krivice, ki se nam gode v narodnem oziru v šoli in v uradu. Ali sedaj smemo upati in tudi upamo, da se odpravijo vsaj deloma prej ali slej. Slovenski državni poslanci so se potegovali prej vrlo za nas koroške Slovence in naštevali krivice, ki se nam gode. Ali vse pritožbe imele so le malo uspeha. In kako tudi, ker se je uradno poročalo na Dunaj o največjem narodnem miru in složnosti. Toda sedaj imamo svojega poslanca, in njegovih, rekel bi, avtentičnih pritožb osrednja vlada vender ne bo mogla kar tako prezirati. In tudi početje uradnikov v deželi bo odslej podvrženo kritičnemu opazovanju našega poslanca. Pomembno v tem oziru je, kar se tu pripoveduje, da so se namreč začele hlače tresti zloglasnemu okrajnemu glavarju celovškemu, Mac Nevinu. — Bog daj, da bi ga uzdignili! — In tudi deželni predsednik se je po izvolitvi baje izrazil: „Meni tako ne more nič (namreč naš poslanec), jaz grem itak drugo leto sam".

Ali pa smemo toliko upati od našega novoizvoljenega poslanca? Gotovo. Velečastiti gospod Lambert Einspieler do sedaj sicer še ni veliko posegel javno v naše politično življenje. Ali natihoma, kakor je lastno njegovemu značaju, je moralično in gmotno vedno podpiral težnje svojega naroda. Pozna potrebe in rane našega ljudstva in ima tudi resno voljo, opomoči jim. Nad 30 let je paznim okom zasledoval vse politično gibanje ter je dobro premišljeno čakal ugodnega trenutka, kadar bi javno nastopil. Ugodni trenotek je prišel, in Lamberta Einspielerja vidimo na pozorišču. Toda ni se pokazal iz častihlepnosti, temveč iz ljubezni do svojega naroda je prevzel težavno nalogo prvega slovenskega poslanca na Koroškem. Prva polovica krepke moške dobe mu je sicer že potekla, a ne straši se resnega dela. Znova se je očvrstil samega veselja, da so se vender pričeli boljši časi za ljubljeni narod. Ako bi hoteli dokazati njegovo odločno narodno mišljenje, poseči bi morali n. pr. nekaj let nazaj, ko je še opravljal posel knezoškofijskega kancelarja. A ni potreba.

Celovški dopisnik dunajskega „Vaterlanda" pravi o Einspielerju, da bo postal „ein oder der Nachfolger Kluns". Mi tu nočemo zasledovati politike pokojnega parlamentarca slovenskega in jo primerjati z morebitnim progamom Einspielerjevim. Toliko je gotovo, da bo odločno pouzdignil svoj glas za pravice svojega naroda. Tudi ne bo zadnji, ki bi pristopil k jugoslovanskemu klubu, ako se ustanovi.

Da je z izvolitvijo Einspielérja zmagala ne samo narodna, ampak tudi krščanska ideja, je po sebi umevno. Unet katoličan, uzoren duhovnik je pobil pristnega liberalca Kiršnerja.

Opravičeni smo torej, da z najlepšimi nadami spremljamo svojega novoizvoljenega poslanca na Dunaj v državno zbornico, kjer se bo odločevalo tudi o naši bodočnosti.

V Gorici, dne 22. marca. (Volilna borba je končana.) Inter arma silent musae. Borba za mandat v mestih in trgih in za veleposestvo na Goriškem je bila ljuta, kakoršne še ni bilo pri nas. Vse je sodelovalo, vsak se je bojeval po svoje, vsak je stal na svojem mestu: to pač opravičuje tudi mene, da sem zaostal s poročilom med tednom, katero sem bil obljubil. Izid vse borbe, vsega prizadevanja je za nas zelo nepovoljen. Propadli smo in sicer tako, kakor nismo pričakovali. Nasprotniki so bili disciplinirani, jedini — a mi tudi; vender oni imajo večino, in mi smo morali propasti. V kmečkih občinah na Furlanskem je zmagal gospod dekan Zanetti, zanj so glasovali tudi Slovenci (11 glasov). V mestih in trgih zmagal je g. Lenassi z večino kakih 500 glasov; slovenski trgi in Slovenci v mestu so se čudovito dobro držali, a Furlanija z Italijani v Gorici je kompaktno glasovala za Lenassija, in ker ima za-se večino, zmagala je. Sicer na tem porazu nam je le malo ležeče, tu je šlo za Italijana na jedni in drugi strani. A da smo danes propadli v veleposestvu s svojim slovenskim kandidatom grofom Coroninijem, to je žalostno, to boli. Slovencev je 135.000 v deželi in imajo dva zastopnika, Italijanov pa le 76.000 in imajo sedaj tri poslance. A kar je najžalostneje, je to, da smo propadli za 38 glasov, slovenski kandidat je dobil namreč 183, italijanski 221 glasov. Slovenci so računili gotovo vsaj na 202 glasa ali 201 glas, torej je 18 mož naših volilo nasprotno in oddalo glas italijanskemu kandidatu Versegnassi-ju. Sploh je doživela Primorska pri zadnjih volitvah strašen poraz. Velika večina v Primorju je slovanska, a ima le 4 zastopnike, italijanska manjšina pa 11. — Če bi bili merodajni krogi nam le količkaj naklonjeni, imeli bi mi 7, a oni 8 poslancev. — Žalostna nam majka!

Iz Istre. dne 17. marca 1897. — Žalostne razmere v Istri so opisovali že mnogi dopisniki v različnih slovenskih listih. Ako tudi jaz pišem o razmerah tužne Istre, ne pričakujte, cenjeni bralci, da Vam, podam kak poseben političen članek. Ne; pač pa je moj

namen nekoliko razjasniti naše razmere z drugega stališča. Morda ne bom vsakemu povšeči pisal. A nič ne dé, ker danes ne pišem v strogo političnem smislu. Narodnost, ki mi je sicer sveta, ne bode kot taka predmet pričujočega članka, pač pa sv. vera in dinastični čut. To pa zato, ker vsled gnilih razmer v Istri trpita največ verski in dinastični čut. — Čuli ste seveda, dragi bralci, da je v Istri za peto kurijo, zmagala italijanska stranka. Izvoljen je strastni Italijan dr. Bartoli. — Zato pa po vsi pravici trdim, da je ta zmaga, zmaga framasonske lože. — Večkrat smo brali po slovenskih listih, da italijanska stranka v Istri ni izključno italijanska, tedaj narodna stranka, ampak je v resnici framasonska stranka, ali framasonsko-iredentistična. Kliki ni le na tem ležeče, da bi se vedno globeje razširjal po Istri italijanski živelj, italijanski jezik, ne, to jej je le sredstvo za dosego njenega pravega namena Njen pravi namen pa je, izruvati prostemu ljudstvu iz srca dve najblažji čutili, ki krasita zvestega podanika naše previsoke vladarske hiše, verski in dinastični čut. Italijanska stranka je tedaj v bistvu framasonsko iredentistična. Ta stremljenja klike pokriva plašč narodnosti. Ne mislite pa, da pretiravam stvar. Nedavno smo brali v „Edinosti", kako daleč je že prišla italijanska klika s svojimi peklenskimi naklepi pri mladini, posebno v koprskem okraju, kjer prevladuje moč italijanskih prodancev. Drastičen uzgled podala nam je „Edinost" v dopisu iz Pomjana pri Kopru. Ondi se sme javno kričati in upiti: „Evviva Italia; eviva Umberto!" Tam nabija mladina po noči po zidovih plakate s sramotilnimi izrazi na našega presvetlega cesarja, izrazi, kakoršnih niti zapisati ne moremo, še manj pa smemo. In oni kričači, dasi skoraj znani, dosedaj še niso bili zato kaznovani, a postali so tem bolj predrzni. Kdo je naučil mladino vsega tega? Morda si je to sama izmislila? Ne — nemogoče! Pač pa jih je naučila koprska framasonsko-iredentistična gospôda po svojih agitatorjih. Da tako mladino uče, ne pa starih mož, je pač jasno zakaj. Mlado drevo se da upogniti kakor hočeš, in tako ostane. Pri mladini tedaj treba začeti. Gospoda dela popolnoma zistematično; počasi sicer, pa tem bolj gotovo. Šol ne dopusti slovenskih ali hrvaških, ker bi se jim znala mladina potem pokvariti, seveda po njih misli pokvariti. Po naših selskih šolah se namreč goji in krepi verski in dinastični čut. Ravno tega pa framasoni nočejo. Pri tem delu jih pač nihče ne ovira, da še celo višji krogi jih očitno podpirajo.

Zato bodi kmetovalec v temi, ker „luč" mi oznanujemo, tako si misli gospoda in tako tudi dela. — Ako pogledamo naše razmere, vidimo, da je framasonska gospoda že daleč prišla na svojem peklenskem potu. Verski čut izginja dan za dnem. Duhovščina mora trpeti vsakovrstna zasramovanja. Ne brani je nihče ne. Kdo naj brani osamelo duhovščino pred najeto zaslepljeno druhaljo, ko druhal celo oni podpirajo, ki bi morali duhovšino podpirati. Caveant consules! Gospodje pri c. kr. okrajnih glavarstvih pomislite dobro, da se utegnejo vrniti še kdaj oni časi, ko je duhovščina dobivala od nekod opominjevalna pisma, naj pazi, naj upliva in prigovarja svoje župljane, da ne zaidejo v kremplje zakletih sovražnikov avstrijskih! Ali se spomnite onih časov, ko so jadrale italijanske vojne ladije na obrežju avstrijskem? Kdo je takrat branil razun vojakov s svojim uplivom milo nam Avstrijo? Ali mar italijanska gospoda, ki je oskrbljevala italijanske vojake na ladijah z živežem? In to je uprav ona gospoda, ki uživa za vse to nekake posebne predpravice, ali si jih vsaj z nasiljem prisvaja! In vi sedaj ravno ono kliko, ki koplje tla pod prestolom avstrijskim, podpirate in ji pomagate do krivičnih zmag! — Toda takrat je bilo priprosto ljudstvo še uneto za svojega presvitlega cesarja; a sedaj! Žali Bog! ona prvotna ljubezen in zvestoba gineta. Nahujskana razdivjana mladina ne pozna več avstrijskega dinastiškega čuta, framasonska gospoda ga ji je že izruvala iz src. Ako si pa drzne duhovščina nasprotovati framasonskim naklepom, tedaj po nji, a ne samo framasoni, ampak še kdo drugi. „Schwarze Punkte" so se letos strašno namnožili. — Ako gre tako dalje, kam pridemo? Tako se uprašujejo povsod stari, še pošteni možje. In prav imajo; a daleč ne pridemo več, ker smo že preblizo odločilnemu prevratu. Razmere so namreč že preveč gnile. Dokaz temu nam je zadnja zmaga (!?) italijanskih framasonov v Istri za V. kurijo. To je zmaga lože! Zmagal je framason dr. Bartoli. Zmagala je loža s svojimi znanimi sredstvi: denar, sleparije, nasilje, goljufija. To so bila sredstva pri teh volitvah. Ondi, kjer je loža brez truda zmagala, je ljudstvo že pokvarjeno; kjer pa je bilo nasprotstvo, tam je moral pomagati denar, nasilje in sleparije. Postav in morale framasonska gospoda ne pozna, ker bi drugače morala povsod sramotno propasti. Sploh zmagala je italijanska klika z geslom dr. Bartoli-ja: „osar tutto". Pravo framosonsko načelo! Sicer pa, ako so gospoda na ta način zmagali je njihov poslanec takorekoč kupljen. Saj tako nekako so na večer zmage klicali po mestu Kopru pošteni Italijani: „carne venduta andera a Vienna," to je: „kupljeno meso bode šlo na Dunaj!" — Da je bila zadnja krivična zmaga v resnici zmaga ložina, to so koprski nestrpneži takoj po razglašenju nemoralne zmage pokazali s svojo zastavo, katéro so pred volilno dvorano razprostrli, tako da je moral vsakdo videti framasonski napis: „Sempre avanti." — Ime lože v Reki. —

Krivično in z vsem nemoralnim nasiljem izvoljeni poslanec je tedaj moral svojo zmago obhajati po framasonski. Vse to se je vršilo vpričo c. kr. okrajnega glavarja kot vladnega zastopnika! Zakleti sovražniki presvetle vladarske hiše so smeli pri volitvah očitno, ostentativno slaviti svojo krivično, nemoralno zmago pred očmi višjega cesarskega uradnika! Kam pridemo, kličemo mi! Caveant consules! Trpeli bodemo, a le do vremena! — Najsramotnejši čin, zadnja zmaga italijanske klike v Istri, ostala bode neizbrisna v zgodovini pozabljene tužne Istre. Mi smo propali, a propali smo pošteno. Zato smo prepričani, da se vidimo kmalu zopet na volišču! Nikar pa ne mislite, cenjeni bralci, da mi žalujemo; ne, marveč veselimo se, ker le na ta način zaznal bode ves pošteni svet, s kakimi nemoralnimi sredstvi zmagujejo Italijani po Istri. — Tedaj na svidenje še letošnje leto! Dal Bog!

Istranin.

Iz Istre 24. marcija 1897. Volitve v Istri so bile vedno nekaj posebnega. Vender je zadnja volitev v Poreču za kmetske občine prekosila vse prejšnje. Laška stranka trdi vedno svojeglavno, da je Istra laška provincija. Zato so imeli navado pri volitvah naše volilce kar na kratko odpraviti — a proglasiti „sijajno" laško zmago. Tako so delali tudi letos v V. kuriji Da so se prvotne volitve samo na pol objektivno vršile, zmagal bi bil kaj lahko že v tej kuriji dr. Laginja. Volilni možje laške stranke v Labinju 12, v Puli 25, v Vižinadi 7, v Taru 5, Sv. Lovreču 4 — bili so izvoljeni samo z nasiljem. Komisija je malo peščico laških volilcev pustila glasovati celi dan do noči a Hrvati so morali čakati na ulicah lačni in žejni, ker je vlada dala zapreti vse gostilne. Ko se je približala noč, morali so Hrvati oditi — ne da bi glasovali — ker niso bili varni življenja v tesnih ulicah laških gnezdov. Orožniki in vojaki so pa varovali le laško gospodo — a to po nalogu iz Trsta. Kaj se je pri komisijah godilo, je neverjetno. Lahi so glasovali po 3 in še večkrat. Tako je bilo mogoče, da so v gori rečenih mestih, kjer je bilo naših volilcev na stotine več, nego laških, zadnji proglasili zmago sebi v korist z večino več sto glasov. Protest proti tej volitvi odposlan je že na Dunaj Upamo, da bo volitev dr. Bartolija uničena. Ker se je laškim mogotcem v V. kuriji vse posrečilo, hoteli so tudi v kmetskih občinah zapadne Istre vsaj jednega poslanca dobiti po receptu „osar tutto". Ker so pa hrvaškoslovenski volilni možje imeli večino, sklenili so laški matadori 13. t. m. v Trstu — jih odbiti ali zabraniti jim prihod k volitvi. Zato so v nedeljo 14. t. m. zjutraj napadli v Poreču hrvaške kmete, ko so šli iz cerkve in nekatere nevarno pretepli. Jeden je bežal na okrajno glavarstvo, a tam so ga postavili v zatvor za 10 dni. Da je bil uzrok navaliti na Hrvate, priredili so ognjegasci vaje ravno pred cerkvijo, ko se je zvršila služba božja. Oboroženi s sekirami so lahko udrihali po Hrvatih! No to, je pa bila za nje nesreča. Narod v okolici na 5 ur daleč uzdignil se je kakor jeden mož. Mlado in staro, moški in ženske, vse je zapustilo svoje hiše ter se podalo z orožjem pred Poreč. Na dan volitve 16. t. m. zjutraj stalo je pred mestom Porečem gotovo 4000 ljudij pripravljenih, braniti svoje volilne može. To je laško gospodo pretreslo, kajti narod je bil grozno razburjen. Lahi so brzojavili po mornarico v Pulj — in res sta črez nekoliko ur prišli dve torpedovki na obalo pred Poreč. Zapovednik mornarice je prišel sam med naše ljudi. In še le ko je on jamčil za naše volilne može, pomirilo se je ljudstvo ter z gromovitim „živio" pozdravilo c. in kr. mornarico. Častnikom je to izvenredno imponiralo. V mestu samem bilo je nastanjenih črez 100 vojakov infanterije, tako, da se je volitev res vršila v senci bajonetev. In naš dični dr. Laginja je zmagal. Tako je narod pokazal zobe vladi in Lahom. Sreča, da je prišel med ljudstvo Laginja sam; le njemu se je zahvaliti, da se ni prolivala kri.

Take stvari se dogajajo v Primorju za časa vladanja Rinaldinija. To je rak-rana pri nas.

Zna se, da je z Dunaja došel nalog, v Istri razdeliti volilne okraje po narodnosti, a zgodilo se je baš protivno. Objektivnost vladnih organov je bila zajamčena, a obnašali so se povsod neverjetno pristranski. „Mož" v Trstu obljubil je laški stranki, da bo sigurna „v svojem narodnem posestvu" — in zato so se dogajale take nezakonitosti.

Da je propal naš Nabergoj, zopet je kriva „glava" naše pokrajine. Skrajni čas je, da se v rumeni hiši v Trstu očisti, ker ta je „in capite", razun jednega svetnika, popolnoma v žepu laških čifutov. In to v pravem pomenu besede. Poslanci — prosimo Vas — ko pridete na Dunaj, udarite kačo po glavi, a ne po repu!

Iz zlate Prage. 23. marca. Ožja volitev med Březnovským in Dědicem se je zvršila s sijajnim porazom socijalnih demokratov v Pragi, spojenih s tukajšnjim nemškim kazinom in židovskimi pomočnimi četami. Dočim je kandidat socijalnih demokratov in podobnih elementov, med katerimi so i najbolj moderni češki realisti, dobil komaj 1400 glasov, torej je izgubil skoro 1000 pristašev, zmagal je češki narodni kandidat z več nego 2200 glasovi.

Posledice te volitve so kaj znamenite. Na shodu mladočeških volilcev, na katerem se je predstavil dr. G. Blažek kot kandidat za praško mesto, je govoril dr. Edvard Grégr kaj ostro zoper žide in dejal, da je Praga ob ožji volitvi za V. kurijo postala antisemitska. Sedaj vedo Čehi, kako naj ravnajo z židi, ko so ti pokazali pravo svojo barvo. Drug shod je bil v prostorih „Řemeslnické-živnostenské besedy". Razpravljalo se je ponajveč o nasledkih ožje volitve. Poudarjalo se je, da so židje pri vseh narodih jednaki; njih smotri povsod isti: škodljivi za gospodarski razvoj drugih narodov. Poslanec Březnovský je povedal, da so židje težnjam češkega naroda še vedno nasprotovali, kedar so prišli nad češko kraljestvo težki časi. Zato je on (Bř.) vesel, da ni dobil nobenega židovskega glasu. Dr. Baxa je razlagal, kako naj se narod organizuje proti sovražnim uplivom židovstva. Konečno se je uzprejela resolucija, v kateri se židom odreka kratkomalo sposobnost, da bi mogli sodelovati v čeških narodnih zadevah. Kapital židovski je jedna največjih zaprek, da se ne more mirnim potom rešiti socijalno uprašanje. Zato naj bo naloga primerne oblasti, da se ta zapreka s kako postavo odpravi. Češko ženstvo in časništvo se pozivlje, da naj podpira le narodna podjetja. — V kmečkih občinah je izvoljenih 15 Mladočehov; proti oficijalnim kandidatom mladočeške stranke sta prodrla agrarec Šrámek, katerega so podpirali Staročehi, in dr. Vašatý, ki bode zopet ulival grenke kapljice v oficijalno mladočeško politiko. Nemški liberalci so si ohranili 9 mandatov, 1 jim je odtrgal krščanski socijalist, 3 imajo nemški nacijonalci, med katerimi je tudi Schönerer. Per-

nerstorfer in dr. Adler nista prišla pod streho nobenega mandata.

V čeških mestih so dobili Mladočehi vseh 17 mandatov. V mestih so si priborili Čehi dve imenitni poziciji: v Budějevicah je zmagal knez Schwarzenberg, v Olomucu na Moravskem pa Čeh Skála. Veselje v Budějevicah je bilo po volitvah neizmerno; kar objemali, poljubljali so se, uriskali in prepevali . . . Nemce pa je grozno grizlo! Zaradi Olomuca so Nemci obupani, kajti sedaj je Čehom vsa severna Morava odprta Zgodilo se bo, kar se mora zgoditi navzlic Schmerlingovemu sistemu: Moravsko-češka večina bo kmalu pokopala sedanjo protinaravno večino nemškega zastopništva. „Ostdeutsche Rundschau“ nasvetuje, da naj se večje kolonije nemške preselijo v Olomuc, da se tako ohrani važna „nemška“ postojanka. Da, dobro bi bilo za Nemce, ali kje so tisti idejalisti, ki bi se hoteli seliti na ljubo „Ostd. Rundschau“? Slovan gre na dan . . .

Staročehi so postavili v mestni skupini tudi nekaj kandidatov; a niti jeden ni bil izvoljen; še celo dr. Rieger je ostal v manjšini za 1000 glasov proti mladočeškemu kandidatu. — Vsega skupaj bodo imeli Čehi, če prištejemo 18 konservativnih čeških veleposestniških poslancev, 82 močij na Dunaju v državnem zboru. Slovanov bo 185, torej jim bo manjkalo do nadpolovične večine še vedno 27 glasov.

Češki turisti priredé o Veliki noči izlet v Dalmacijo, ki bo trajal kakih 14 dnij. Peljali se bodo skozi Ljubljano. **Gorenjci, Ljubljančanje in Notranjci, uzprejmite jih sijajno, kakor to zaslužijo vrli severni bratje!!** —

Politiški pregled.

Na Kreti se je začela blokada. Grčija se ni hotela udati niti prijaznim besedam in svetom niti grožnjam, zato bode okusila silo. Svoje ladijevje je pač odpoklicala od krečanskega obrežja domov, ker se je bala, da bi evropski topovi ne uničili brodovja, katero so si s tolikimi žrtvami zgradili. Vojstvo pod poveljstvom polkovnika Vassosa, kraljevega ljubljenca, je ostalo na otoku. Blokada je mirovna, sila se bode uporabljala le v slučaju, ko bi admirali naleteli na upor. Brodovje šestih velevlasti ima nalogo, zabraniti vsaki grški ladiji, pristati v krečanskih pristaniščih in izkrcati živil za upornike ali za grške vojake. Ladijam drugih narodov je dovoljeno za časa blokade ustavljati se na Kreti, da le ne prihajajo z namenom, zalagati Grke z živežem in strelivom. Ker je na otoku že pred blokado pomanjkovalo živeža, prisiljena bo grška vojska v kratkem odnehati in zapustiti otok. Za slučaj, da bi ne zadoščala blokada Krete, razširila se bode tudi na Pirej in na zaliv Volo, ki je velike strategične važnosti za grško vojsko, utaborjeno na tesalski meji. Na Kreti raste še vedno nasprotstvo med muhamedanci in kristjani, zopet in zopet dohajajo vesti o novih izgredih in pobojih. Po odstranitvi grške vojske z otoka misliti bo na pacifikacijo otoka, ali o tem, komu naj se poveri pomirjenje, se še ni moglo doseči sporazumljenje. Da nastopi na Kreti zopet mir in pravica, čakati bo še dokaj časa.

V Nemčiji so praznovali z velikimi svečanostmi stoletnico rojstva cesarja Viljema I., kateri je združil nemške dežele, ki so bile stoletja razcepljene, nejedine in ločene, v organično celoto. Slavlje je trajalo tri dni in so se ga udeležili poleg nemških dostojanstvenikov tudi zastopniki drugih narodov. V Berolinu so odkrili velikemu vladarju velikansk spomenik, med vojaštvo so razdelili spominske kolajne s podobo Viljema I. Za dobo teh svečanosti je celo preteča ministerska kriza ostala brez običajnega zanimanja. Državni zbor je namreč pritrdil proračunski komisiji in ni hotel dovoliti vladi zahtevanih milijonov za napravo novih ladij.

V Italiji so volitve za državni zbor vladi kaj po volji izpadle. Ministerstvo Rudinijevo razpolagalo bo v novi zbornici z izdatno in zanesljivo večino, od opozicijonalnih strank bo najmočneje zastopana takozvana konstitucijonalna opozicija. Socijalisti so pridobili nekoliko mandatov, imeli bodo okoli 20 sedežev v zboru. Zanimivo in ob jednem za Italijo značilno je, da so tako kompromitovanega Crispija zopet izbrali za poslanca v mestu Palermo, njegovih privržencev je pa mnogo ostalo v manjšini. Od sedanjih ministrov so voljeni vsi, kar jih je kandidovalo. Volitve so se vršile mirno, brez pritiska, kakoršen je bil sicer v navadi v „srečni“ Italiji. Govori se, da utegnejo v ministerstvu izvršiti se nekatere premembe.

Na tesalski meji je zbrano že precejšnje število vojakov, Turki utegnejo imeti ondi okoli 80.000 mož, a Grki jedva tretjino. Hitreje, nego se je splošno pričakovalo, postavila je Turčija na mejo znatno vojsko, prevažanje moštva in živeža jim gre jako dobro od rok. I turški i grški vojaki so za boj navdušeni. Turke vodi verski fanatizem, Grke pa misel, da se bore za sveto narodno stvar. V Atenah se je ustanovila legija inozemskih prostovoljcev pod imenom filhelenska legija. Kjub vsem pripravam, kljub vsemu oboroževanju si vender ne upa niti Turčija niti Grčija začeti boja, katerega izid je tako negotov, čegar posledice so nedogledne. Srbija, Bolgarija in Črnagora, ki so sedaj združene v tesnem prijateljstvu, teško, da bi mirno gledale, če pride do vojske med Grki in Turki. Imenovane slovanske državice so toliko interesovane pri tem prepiru, da bi skoro morale poseči v boj, da si zagotove zaželjene deleže. Hrabrilo bi jih še dejstvo, da je Rusija njihovim težnjam in željam prijazna in bi nikakor ne dovolila, da bi se pri slučajni razdelitvi kake provincije nanje ne oziralo.

Grško kraljestvo.

(Sestavil Šalamun.)

(Dalje.)

V 3. stoletju plenili so Goti Grško in v 4. stoletju je prodrl Alarik do južnega konca Peleponeza ali Moreje; morski roparji so pustošili tedaj otoke in obale. Koncem 6. stoletja so poplavili Slovani opustošene in zapuščene kraje Grške, katere reke in bregovi, kakor tudi večinoma kraji slovenska imena nosé (tako trdi nek nemški zgodovinar), v dokaz, da je večidel sedanjega prebivalstva ne helenskega, temveč slovanskega pokolenja. Kako daleč se je ta slovanski hudournik razširil, ni možno določiti. Fallmerayer trdi, da so Slovani napolnili večji del Grške. Čini se, da je po mestih, najbolj pa na obalih grško prebivalstvo ustrajalo v tej dobi. Istotako je še ostalo prvotno prebivalstvo v nepristopnih gorskih krajih, ohranivši si svoj jezik in običaje, ter se tudi razlikujejo od ostalih Novogrkov. Taki so tudi junaški Sphakiosti na Kreti. Smelo smemo trditi, da so bili Slovani v mnogobrojnem številu na Peloponezu naseljeni, ker se je ta polotok nekaj časa nazival Sclavinia. V teku let — najbolj pa od začetka 9. stoletja — so Slovani podlegli grški kulturi, katera je bila ob jednem tudi nositeljica krščanstva; bili so na toliko pogrčeni (helenizovani), da nas na nje jedino spominjajo mnoga imena mest in krajev na zapadni strani pololoka. Miklošič je o 100 novogrških besedah dokazal, da so slovanske korenine, druge zopet se izvajajo iz turškega in arbanaškega jezika. Izvzemši planinskih krajev na Tajgetu (gorovje od Megalopolske ravnine do rta Matapana), kjer so se Slovani ohranili do turških časov, izumrl je jezik slovanski na Peloponezu v 14. stoletju. Na uzhodnem delu srednje Grške, kakor tudi na otokih niso se Slovani nikdar naselili. V tem času se je zbok tesne zveze med Grško in Carigradom razvil novogrški narod in novogrški jezik, oslanjajoč se bolj na bizantinski jezik, kakor na starogrški. Laško gospodstvo ni zapustilo nobenega sledu v Grški, na nje nas spominjajo jedino podrtine fevdalnih gradov in ime Morea, izvirajoče iz besede Rhomaea, kakor se je Peloponez v bizantinski dobi zval. V 14. stoletju so se začeli seliti na Grško Arbanasi, kateri so se začeli združeni z Grki proti Turku bojevati.*) Starogrško pismo je ostalo v novem jeziku, toda izgovor je povse drugačen.

*) Več o tem glej «Slike iz občega zemljepisa» knjiga IV. Zagreb, 1894. Nap. dr. Ivan Hoić, str. 329 in 330.

Od 11. stoletja bila je Grška poglavitni cilj in smoter za ropanje spodnjeitalijanskim Normanom. V 11. in 12. stoletju jela se je Grška trgati od Carigrada, ker so se ustanovile neodvisne kneževine, takoimenovani deputati. Ko so si l. 1204. v 4. križarski vojni Latinci osvojili Carigrad in na podrtinah grške države latinsko cesarstvo in mnogobrojne kneževine osnovali, dobila je tudi Grška latinske gospodarje. Benečani so se polastili skoro vseh otokov. Vsa ta gospodstva niso imela stalnósti, nego so kmalu po padcu Carigrada prišla v oblast Turkom, na zadnje (1460) Peloponez. L. 1491. so tudi Benečani izgubili svoje obalske trdnjave. Turško gospodstvo ni bilo pod prvimi mogočnimi sultani za Grke posebno težko, ugodneje jim je bilo, kakor pod propalim bizantinskim in latinskim fevdalnim. Svojo krščansko vero so smeli očitno spoznavati, duhovščina je dobila imenitne službe, veliko mest in otokov je imelo svojo samoupravo; seveda so morali plačevati glavni davek, zdržavati vojaštvo i. t. d. Še le s propadom velike porte začelo se je stiskati krščansko prebivalstvo dr žave. Tedaj se je jela med njim uzbujati želja po rešitvi izpod turškega jarma. Klicali so na pomoč unanje krščanske države. Benečanov, polastivših se l. 1684. cele Moreje, Atike, Beocije, niso na noben način podpirali Grki; l. 1716. so pridobljene kraje zopet zgubili. Še le ruske zmage pod Münihom in Suvarovim obrnile so upanje Grkov na Rusijo kot ono moč, katera je poklicana od božje previdnosti, da izpodrine polumesec iz Evrope. Katarina II., želeča rusko cesarstvo razširiti do Bospora in Helesponta, se je spora umela ne samo z Grki dunavskih dežel, temveč tudi celo z Morejci in otočani. Poslala je svoje brodovje l. 1764. pod Orlovim v Arhipel in ko je ta z nekaterimi tisoč Rusi v Moreji na kopno stopil, sledil je l. 1770. upor, kateri se je razširil črez Atene, toda bil je Grkom v pogubo. Malo število Rusov ni moglo kljubovati turški premoči, žrtvovati so morali svoje življenje, grški ustaši pa so se razšli v svoje domače doline in bregove.

(Zvrši se prihodnjič.)

Domače novice.

Širok, črn jezuvitski klobuk v Narodnem domu v Ljubljani. — Gospod župan Ivan Hribar je zadnji četrtek poročal v Narodnem domu v Ljubljani o svojem delovanju v deželnem zboru. Zbralo se je bilo precej volilcev in nevolilcev. Znamenit je ta shod, ker je prvikrat drznila pojaviti se v Narodnem domu, sezidanem z žrtvami iskrenih Slovencev, narodno-napredno-svobodomiselno-nemčurska stranka. Poročilo poslanca Hribarja je bilo precej stvarno in hladno. Omenil je, da je bil volilni red za deželni zbor kranjski sestavljen v onem času, ko se je hotelo umetno udušiti narodno prepričanje. Obžaloval je, da se je volilna reforma v kranjskem dež. zboru zaradi klerikalcev izjalovila. Pozabil je pa dostaviti, da so ti „klerikalci“ le posnemali državne poslance narodno-napredne stranke in kranjskega veleposestva, ki so glasovali v državnem zboru proti splošni, direktni in tajni volilni pravici, in med temi je bil tudi duša kranjskega deželnega zbora — baron Schwegel. Jako smešno se je tedaj glasil poslušalcev „dà“, ko je poslanec Hribar rekel: „Jaz vem, da ste vi vsi za splošno, jednako, direktno in tajno volilno pravico“. Ta „dà“ so namreč zaklicali volilci Kušarjevi, (!) in ravno g. Kušar je glasoval v državnem zboru proti taki pravici! Ostro obsodbo je nato izrekel g. Hribar sam nad gg. Kušarjem in Schwegelnom, ko je dejal: „Kdor je iz katerega koli uzroka proti tajni volilni pravici, ta je nasprotnik naš.“ Vender pa je pošteno g. Hribar dostavil, da so kranjski veleposestniki (ki so zvezani z narodno-napredno stranko) tudi v deželnem zboru proti splošni volilni pravici. Znamenito je bilo zopet to, da se ti ljudje zdaj vedno le častitljivo imenujejo veleposestniški poslanci, dasiravno ne zastopajo vsega kranjskega veleposestva, nekdaj so jih pa naši ljudje imenovali Nemce ali Nemškutarje

Nato je pral g. Hribar narodno-napredno stranko nemškutarstva. (Žal, da je to bilo sploh treba!) „Zvezala se je narodna stranka z Nemci, ko je klerikalna stranka pogorela pri mestnih volitvah in je nato hotela onemogočiti delovanje narodne stranke v deželnem zboru. Toda le glede gospodarskih uprašanj smo večkrat z Nemci bili skupaj. Oni so nam dovolili tudi podporo za višjo dekliško šolo, klerikalci pa ne. V bran se tedaj postavite obrekovanju narodne stranke! Ako bi kdo iz našega kluba hotel paktirati z nemško stranko na kvar slovenstvu, sem jaz prvi proti temu. Kadar bi se to zgodilo, Vas jaz o pravem času obvestim". — Gosp. Pour je dostavil, da bi bilo prav, ako bi se nekaj premoženja, kar so za samostane in cerkve skupaj znesle „brumne duše", dalo revežem. (Pozabil je ta Luegerjev prijatelj pri tej priliki na žide). Nato se je oglasil k besedi g. kurat A. Koblar. Izrekel je obžalovanje, da mora nasprotovati nekaterim izvajanjem g. poslanca Hribarja. Protestoval je proti temu, da je g. poslanec narodno stranko imenoval narodno-napredno in svobodomiselno. Tega imena ni sklenil noben narodni shod; snuje se tedaj nova stranka. Pač je v mene — govoril je g. Koblar dalje — tiščal lani g. Hribar, da naj rabim v zahvali, ko sem bil izvoljen državnim poslancem, izraz „narodno-napreden". Ali odločno sem se uprl tej zahtevi že zavoljo tega, ker bi bilo proti sklepu shoda zaupnih mož, na katerem se je določil narodni program. In zveza v Nemci! Kdo bi si bil mislil tačas, ko se je stavil vogelni kamen za ta Narodni dom, da se bode na prvem javnem političnem shodu prav v tem domu zagovarjala zveza z Nemci! Ko bi bil kdo tačas govoril o kakoršnikoli zvezi s temi našimi starimi sovražniki, vem, da bi bili vsi Slovenci zaklicali: Proč ž njim! Danes se tu zagovarja gospodarska zveza z Nemci. Drugega dobička te zveze nam g. Hribar ni mogel navesti, kakor da so Nemci glasovali za višjo dekliško šolo. Glasovala je za njo tudi katoliško-narodna stranka, ko se je uredilo uprašanje o krščanskem nauku v učnem načrtu. Ali si more pameten človek misliti, da so Nemci iz čiste ljubezni do Slovencev bili za višjo dekliško šolo? Ali menite, da so Nemci zastonj drli zadnji teden na volišča? Glejmo, kaj nam Nemci zadaj v košu neso, ne samo, kar nam slepilno govoré! Naše brate na periferiji Nemci kruto stiskajo in na Kranjskem naj se ž njimi bratimo! Na ta način morajo izgubiti Slovenci ob mejah vso moralno silo v težkem boju. Na Kranjskem je samo 5% Nemcev in po krivici imajo 11 zastopnikov v deželnem zboru, ko bi jim šla samo dva. Sramotno je, da 95% Slovencev išče pomoči pri 5% Nemcev. To zna postati za nas silno nevarno. Ne družimo se tedaj z Nemci, ampak s svojo krvjo!" — Utis Koblarjevega govora je bil velikansk. Vsi so čutili, da je isto govoril Koblar na shodu zaupnih mož narodne stranke in sledilo je takrat „več minut trajajoče ploskanje". Ob sklepu današnjega govora so narodno čuteči možje zaklicali „dobro", naprednjaki so pa zatulili. „Narod" je nekoč poročal, da so isto storili Koblarju „klerikalci" na katoliškem shodu, ko je govoril za narodno stvar. — G. dr. Bleiweis (sin strogo narodnega očeta Bleiweisa!) je nato zagovarjal zvezo z Nemci s tem, da jednake zveze sklepajo tudi Slovenci na Koroškem in Štajarskem, kar je pa zelo jalov izgovor. Čast pa gre g. Hribarju, da je zopet našel svoj narodni ponos in zato obsodil vsako zvezo z Nemci rekoč: „Timeo Danaos et dona ferentes".

Manj uljuden je bil g. Hribar do g. J. Turka, ki je ošibal komando narodno-napredne stranke, katera se ne briga pri postavljanju kandidatov za voljo ljudstva, meneč, da ima opraviti samo s slamnatimi možmi. Imenoval je g. ljubljanski župan govor g. Turka „čenče". S tem je počil več sto volilcev, ki so Turkovega mnenja, in ki bodo že še pokazali, da ne marajo biti čenče.

Preden se je izrekla g. Hribarju zaupnica, je ubral najhujši dur „na gospodarskem polju" še g. Jos. Nolli, sourednik „Slov. Naroda", ko je uskliknil: „Kaj ti mladi kapelanje! Zato smo za zvezo z Nemci, da ne bode pokril kranjske dežele širok, črn jezuvitski klobuk!" Odmev tem besedam je bil besen plosk in topot s palicami ob tla. Govoriti niso več pustili in shod se je naglo završil. — Na tem shodu je skrpala bela Ljubljana širok, črn nemškutarski klobuk, podprt z narodnimi grabljami. Pod njim bode po mnenju „Narodovcev" imel svoje seje — jugoslovanski klub.

Slovenski državni poslanci so te dni odšli na Dunaj, in sicer nastopni gospodje: Einspieler, dr. Krek, dr. Povše, Žitnik, dr. Šušteršič, Pogačnik, Pfeifer, dr. Ferjančič, Kušar, Šuklje, Robič, dr. Gregorec, Žičkar, pl. Berks, dr. Gregorčič, grof Coronini. Na podlagi nemško-liberalnega napredka so bili izvoljeni samo trije. Vsi drugi so od Nemcev in vlade neodvisni slovenski možje. Spremljaj jih čez Semernik naš up, da ostanejo možje tudi na Dunaju.

Slovenci po volitvah. Ne skrivajmo si prežalostne istine, da smo bili Slovenci pri zadnjih državnozborskih volitvah hudo tepeni. Prav je, da se tolažimo in varujemo narod obupa, a glave ne tiščimo kakor noj v pesek! Jedina vesela vest je prišla s Koroškega, kjer je zmagal Einspieler. V kranjskih mestih so voljeni narodni zastopniki s pomočjo Nemčurjev in vlade. V štajarskih mestih so upali zmagati Slovenci z izvrstnim dr. Hraševcem, a gledati so morali slovenski Celjani bakljado na čast dr. Pommerju. Slovensko-hrvatska Istra je v peti kuriji padla in dr. Laginja je moral umakniti se nazaj v kmečke občine. Padel je dne 22. t. m. pri volitvi v goriškem veleposestvu slavni slovenski poslanec grof Alfred Coronini, ki je bil zadnjič ondi izvoljen, in bode tudi moral umakniti se v kmečke občine. Osupnilo nas je število oddanih glasov. Dr. Franc Verzegnassi, liberalen Lah, je dobil 239, grof Alfred Coronini pa samo 175 glasov. Nad vse nas pa boli, da je padel starina in očak tržaške okolice vitez Nabergoj najprej v peti kuriji in potem še v kmečkih občinah. Četrt stoletja je Nabergoj tako izvrstno in vestno opravljal poslaniški posel, da mu je pred kratkim celo laški list „Indipendente" pel slavo. In sedaj tudi njega ni več! Ko bi bili tisočaki, ki so se porabili na Kranjskem, da se reši čast „komande", šli na periferijo, znabiti bi bili kje ustavili hude navale tujstva na slovensko zemljo. A kaj pomaga dajati svete in govoriti o Slovenije koncu! Kranjski divji pete lini ne slišijo nič, ker pojo nemškim kokošim.

Gospod Šuklje že leta okoli slovenskih državnih poslancev. Upamo, da bode večina jugoslovanskih poslancev navzlic posetom g. Šukljeja zastopala jedino koristi svojih slovenskih volilcev. Časi, ko so se naši poslanci dali izrabljati za gotove namene, naj bi prešli. Kakor čujemo, agituje g. Šuklje za vladno pogodbo z Ogersko ter obeta, da se vlada Slovencev spomni po glasovanju. Skrb vladno-narodnega g. Šukljeja je na vsak način sumljiva, in ker gledamo nekoliko dalje, nego nekateri Šukljejevi volilci v dolenjskih mestih — g. dr. Tavčar je pred leti tudi tako daleč gledal, kakor gledamo danes mi — prosimo vse jugoslovanske zastopnike v državnem zboru, naj pazijo, da bodoči jugoslovanski klub postane res jugoslovanski in ne Šukljejevo orodje v vladnih rokah. Zato: volite za predsednika jugoslovanskega kluba pravega možá, ki ni vladno orodje za vsako ceno! Narodna stranka je pri zadnjih volitvah v Ljubljani strastno hujskala proti uradnikom, da uradniki v sedanjem položaju niso sposobni za poslance. Tem manj torej za predsednike klubom!

Kam meri laški „Progresso" v Trstu? Na dan volitve v peti kuriji v Trstu so razstavili Lahoni na balkon nad uredništvom lahonsko-židovskega lista „Piccolo" doprsni kip laškega kralja Umberta! Tržaški Slovenci se tedaj ne borè samo za svoj obstanek, ampak tudi za celokupnost Avstrije proti italijanskim neodrešencem, tržaška vlada pa ima še vedno zavezane oči. Drugače bi pa bilo gotovo, ako bi Slovenci kje raztavili za volitve kip ruskega carja. A niti na misel ne more priti kaj takega lojalnim Slovencem, dasiravno so povsod krivično stiskani.

Nemška stranka na Kranjskem povedala je v svojem oklicu, da podpira le tiste, ki dajo poroštvo, delovati za ohranjenje sedanjih razmer v Avstriji, katerih se sosebno obmejni Slovenci lahko vesele. G. dr. Schaffer je moral g. dr. Tavčarja smatrati sposobnim, delovati za ta veliki namen, ker sicer bi nemška stranka ne delovala s tako silo za Kušarja ter ne bi terorizovala celo odvisnejših slovenskih obrtnikov. Popolnoma prav ima torej graška „Tagespost", ko piše: „Ako bi se Nemci ne bili udeležili volitve, bi bil Kušar od katerega se sme pričakovati, da bo v državnem zboru živahnejše delal in se pri tem oziral tudi na Nemce, žalostno pogorel".

Kako kranjski Slovenci cenijo kulturno delovanje, jasno kažejo poslednje državnozborske volitve. Mnogokrat in od raznih strani se naglaša važnost naše družbe sv. Cirila in Metoda. Nobena domača stranka noče nositi madeža — nasprotnice družbine. Kako pa poštevata naši „narodni" stranki z osobami, na katerih sloni teža družbinega dela, razodeli sta s tem, da je katoliško „narodna" vrgla g. Tomo Zupana, ki stoji družbi na čelu že 12. leto in ki ima poglavitno, seveda nekatoliško zaslugo, da poučujejo v družbinih šolah v Trstu in v Velikovcu šolske sestre, „narodna" stranka pa je izpodmaknila državnozborski stolec neumornemu družbinemu blagajniku g. Anton Koblarju, znanemu zagovorniku družbe sv. Cirila in Metoda v odsekovi seji prvega slovenskega katoliškega shoda. Vsa Slovenija in zlasti Ljubljana je ponosna na delovanje „Glasbene Matice"; vse, kar nosi slovensko ime, se je veselilo njenih uspehov na Dunaju, h katerim je jako pripomogel načelnik moškega zbora g. sodni svetnik Vencajz. Ob povratku z dunajskih toržestev so ga naudušeno pozdravljali Ljubljančani, minoli teden pa se je obistinila na njem Prešernova glosa: „Slép je, kdòr s pétjam vkvárja, Krájnec moj mu ôsle káže."

Klerikalen „Narodovec" in „Narodov" klerikalec. Na Koroškem se pri zadnjih volitvah niso bojevali toliko proti Nemcem, kolikor proti nemškim liberalcem. „Mir" to dosti jasno dokazuje v vsaki številki, zlasti pa v zadnji. Ni tedaj dvoma, da je novoizvoljeni poslanec Einspieler istotako nasprotnik liberalcev, kakor mnogoštevilni dopisniki „Mira". Precej tesno je moralo torej biti pri srcu ljubljanskemu županu gospodu Ivanu Hribarju, ko je telegrafično čestital protiliberalcu Einspielerju k zmagi, ker se sam na vso moč zadnji čas trudi in leta okoli, da bi pomagal rešiti pred sekiro jednega zadnjih hrastov — osameli ostanek nemškega liberalizma na Kranjskem. Ima mar, g. župan, zveza narodno-napredne stranke z liberalnimi Nemci kaj druzega pomena? G. svetnik Murnik se je v tem oziru slučajno izkazal že bolj doslednega. On, dasiravno je bil doslej največji klerikalec cele „Narodove" stranke, nič ni čestital duhovniku koroškemu, ker je bil preveč upehan od agitacije zoper duhovnika na Kranjskem. In da bi dokazal, da zdaj ni več klerikalec, je prinesel iz Tržiča v „Narod" veliko raco, katero si je bil naložil v popotno torbo: „Koblar je pisal, da je liberalec in da spada k liberalni stranki."

Zbližanje slovenskih strank na Goriškem. Tudi na Goriškem je bilo nekaj časa žalostno gledati, kako ste se srpo gledali dve slovenski stranki v veselje lahonstvu ter veliko škodo veri katoliški in narodnosti slovenski. Zadnji čas se obrača na bolje. „Primorski List" v 9. številki t. l. je dobro okrcal „prijatelja v katoliškem plašču", namreč list „L' Eco del Litorale", ker je s svojim molkom potrjal v zmoti furlansko duhovščino in zvodil verne furlanske volilce, da so šli in skupno ter složno z najzagrizenejšimi nasprotniki proti vsikdar pravicoljubnemu katoliškemu duhovniku (dr. Gregorčiču) volili zagrizenca ultra laškega liberalca (dr. Waiza). — Nas kranjske Slovence ki si želimo sprave med domačini, take poštene besede le veselé in težko pričakujemo dneva, da bi se spametovali tudi naši kolovodje.

Iredentsko nasilje. Večina mestnega sveta tržaškega razveljavila je izvolitev mestnega svetovalca g. Ivana Nabergoja, dasi proti njej ni bil uložen nikak ugovor. Kaj pač sedaj poreče slavna vlada? Okolica, ki je bila že radi Mauronerjeve nepoštene zmage silno ogorčena, raz-

burila se je sedaj še bolj. Polvladna „Reichswehr“ razpravlja o najnovejšem nasilstvu tržaške laške klike ter pravi, da dobi znani prijatelj Slovencev, Rinaldini, modro polo. Okoličanski zastopniki prosili so brzojavno avdijencije pri cesarju.

Deželni poslanec g. Ivan Hribar je priredil volilni shod. Kdaj bode pa poročal svojim volilcem g. Peter Grasselli? To vprašanje nam je poslalo omizje neke ljubljanske gostilne.

C. kr. izpraševalna komisija za obče ljudske in meščanske šole v Ljubljani. Usposobljenostni izpiti se začno dne 3. maja ob osmih zjutraj.

Železničarska strokovna društva je ministerstvo razpustilo radi protipostavnih teženj, ki so jih gojila. Socijalni demokratje izrabljali so dosedaj prav pogosto železničarje in njihov slabi gmotni položaj v svoje brezsmiselne agitacije. Železničarji morda sedaj uvidajo, da po drugi poti več dosežejo. Na Dunaju se že snuje krščansko-socijalno železničarsko društvo. Krščanskosocijalni železničarji imajo v državnem zboru svojega zastopnika.

Ljubljanski grad bode prepustilo ministerstvo mestni občini ljubljanski. C. kr. centralna komisija za zgodovinske spomenike na Dunaju zahteva, da naj se poslopje ne prezidava brez njene vednosti. Upamo, da bode mestna občina kmalu potrebno ukrenila, da dobimo na Grad boljša pota in ondi lepša sprehajališča.

Dobrodelno društvo tiskarjev na Kranjskem priredi v nedeljo, dne 28. marca v salonu Hafnerjeve pivovarne na sv. Petra cesti družinski večer na korist društveni blagajnici. Sodelovali bodo gosp. Rudolf Inemann, pevsko društvo „Ljubljana“ in tamburaški klub „Zvezda“. Uspored kaže, da bode prav lep večer. Začetek ob pol osmi uri; ustopnina za osobo 30 kr.

„Glasbene Matice“ III. glasbeni večer ne bode 5. aprila, ampak še le 5. maja.

Po volitvah.

Kranjsko veleposestvo. Prav pravi „Edinost“, da je nečastno za kranjske Slovence, ker se prav nič ne brigajo za volitve v veleposestvu. Nemec je tu nedotakljiv gospodar. Zdi se nam, da je tudi tega kriva zveza z Nemci. Vsaj se „Narodovci“ zdaj ne smejo ganiti proti Nemcem, ker žive od njih milosti. Narodnost jim tedaj res ni prva, ampak druga stvar.

Volitve v Trstu. Združile so se v Trstu vse italijanske stranke, da so vrgle Nabergoja in poplavile Slovenstvo. Zavoljo tega so tržaški Slovenci podlegli vkljub temu, da so se borili kakor levi. Pritisnila je tudi vlada za protislovenskega kandidata, kakor je vlada na Kranjskem podprla z Nemčurji združeno slovensko stranko. Rinaldini se je potegnil za laške iredentovce in Hein za nemško kranjske liberalce. To je značilno za sostavo jugoslovanskega kluba, da vlada hoče imeti med Slovenci svojo politiko: kranjske liberalce podpira, vse druge Slovence pa zatira.

Jokali so, kakor poroča „Edinost“, mladeniči in starci v tržaški okolici, ko so izvedeli svoj poraz. Ljudstvo je ogorčeno demonstrovalo proti odpadnikom. Vojaki so jim morali čuvati hiše. Tudi dekleta so kazala očitno svojo iskreno slovensko zavest. Čast takemu ljudstvu! Prva dolžnost slovenskih poslancev na Dunaju bodi, da porabija vsa sredstva in vso zgovornost ter ovržejo izvolitev Mauronerja. Srečni so tržaški Slovenci, da vsaj jokati smejo. Po pravičnih solzah ne pride obup, ampak nov pogum. Iz našega lista se pa „Slovenski Narod“ norčuje, ako priobčimo kak dopis iz jokajočih in potapljajočih se slovenskih dežel. Res, kaj bi se kranjski Slovenci jokali, ker se lahko še tepejo! Jok za nas še le pride.

Dalmacija. Najlepši uspeh je imel kompromis, katerega so sklenile v Dalmaciji stranka prava, narodna stranka in Srbi. Z združenimi močmi so vrgli Slovani italijanske kandidate na celi črti. V jedinosti je moč! Zato se radujejo slovanski Dalmatinci. „Slovenski Narod“ se pa norčuje iz tepenih in jokajočih Slovencev. Razumniki slovenski, ki imate še srce za narod, odprite oči!

Č. g. Juraj Biankini, iskren Hrvat in duša dalmatinskih državnih poslancev stranke prava, je prejel pri svoji izvolitvi od dr. Luegerja in dr. Gessmana, lastnika krščanskosocijalnega lista „Reichspost“, iskrene častitke. Tudi mi se radujemo na izvolitvi tega vrlega in neustrašenega borilca za narodna prava.

Socijalni demokrati v Gradcu. Graški „Volksblatt“ piše, da so glasovali v Gradcu vsi namestniški svetovalci, in celo cesarski namestnik sam, za socijalnega demokrata Resselna proti krščanskosocijalnemu Gutjahru. Res čudna je ta avstrijska politika. Uči nas pa, koliko imamo pričakovati od zgoraj v boju za krščansko pravičnost.

Književnost in umetnost.

Geschichte der Slavenapostel Konstantinus (Kyrillus) und Methodius. Spisal Leopold Karl Goetz, starokat. župnik v Pasavi. Gotha, F. A. Perthes 1897. Mnogo slovanskih zgodovinarjev je že obdelalo življenje naših svetih blagovestnikov Cirila in Metoda. Zanimivo je, da se je zdaj tega dela polotil tudi Nemec in starokatoliški župnik Götz. Priznati moramo, da skuša kritično porabljati vse stare in nove vire o tem predmetu. Knjiga, ki ima 272 stranij, stane 6 mark.

Razne stvari.

Olomuški nadškof je daroval 100.000 gld. v podporo umirovljenih duhovnikov svoje škofije. On tedaj ni tak samogoltnež, kakor ga razkričavajo socijalni demokrati. Blag čin je storil, da se je s cerkvenim premoženjem spomnil duhovnikov, kateri imajo res silno nizke pokojnine.

Obiskavanje šole na Kranjskem. V šolskem letu 1895/96 je bilo na Kranjskem 85.846 otrok (43.379 dečkov in 42.476 deklic) dolžnih obiskovati šolo in sicer vsakdanjo šolo 69.613 otrok, ponavljalno šolo pa 16.233 otrok. Hodilo jih je pa v javne ljudske šole 71.751; v vsakdanje šole 57.831, v ponavljalne šole 13.920 in v zasobne šole 3.193 otrok. Normalno razvitih in za šolo godnih otrok je na Kranjskem bilo še 9.416. Tedaj je bilo 11·8 odstotkov otrok brez šolskega pouka. Ker so otroci šolo zamujali, so stariši plačali minulo leto 890 gld. 90 kr. globe in 793 gld. 50 kr. so je še dolžni plačati. To niso vesele razmere!

V Ljubljani na Starem trgu 21 v Rudeževi hiši pri

Jakobu Zalazniku

dobiva se vedno svež in ukusen **kruh, fino namizno in sladščičarsko pecivo** po nizki ceni. Dobijo se vsak dan **raznovrstni štruklji, domača potvica** tudi v kosih in **kruh na vago.**

Priporoča se za naročila ob primicijah, svatovščinah, imendneh in raznih slovesnostih.

Andrej Rovšek,

kipar in izdelovatelj altarjev,

LJUBLJANA, Kolodvorske ulice št. 34,

priporoča

svojo delavnico

vsem preč. cerkvenim predstojništvom in vsem ljubiteljem domače umetnosti.

Pripoznano umetniško dovršena dela.

Gabrijel Piccoli

lekarnar pri angelu

v Ljubljani Dunajska cesta.

— **Najvišje priznanje** —
na II. mejnarod. farm. razstavi v Pragi 1896.
London — Pariz — Ženever 1892—1893.

Železnato vino

preizkušenega, zanesljivega učinka, ima v sebi lehko prebavljiv železnat preparat. kateri učinkuje pri slabotnih, na pomanjkanju krvi in na živcih trpečih osebah, priporočljiv posebno tudi za slabotne, bledeotroke.

Deset gramov tega preparata ima v sebi 25 miligramov železnatega kislika in 10 miligramov izležka iz skorje kineškega drevesa.

Lekarnar Piccoli v Ljubljani jamči za označeno, zmeraj jednako sestavo, potrjeno po kemični razkrojbi **dr. H. Hagerja** v Frankobrodu na Odri in **prof. Balt. Knapitscha,** zaprisežnega sodnijskega kemika v Ljubljani.

Steklenica imajoča pol litra velja 1 gld., 4 polliterske steklenice 3 gld. 60 kr., franko s poštnino vred 4 gld.

Naročila izvršuje točno proti poštnemu poduzetju lekarna G. Piccoli v Ljubljani.

Lekarna pri Mariji pomagaj

M. Leustek,

Ljubljana, Reseljeva cesta št. 1,

zraven mesarskega mosta.

Ob sedanjem času za uživanje najbolj pripravno pristno-sveže in čisto

Dorš. medec. ribje olje.

1 stekl. 50 kr.; dvojna 1 gld.

Neprekosljivega učinka je

Tanno-Chinin tinktura za lase

katera ohranjuje lasišča, odpravlja luske in preprečuje izpadanje las.

1 steklenica 50 kr. z navodom.

Jedina zaloga:

lekarna pri Mariji pomagaj

M. Leustek.

LJUBLJANA, Reseljeva cesta št. 1,

zraven mesarskega mosta. Levčeva hiša.

Zaloga vseh preskušenih domačih zdravil.

Razpošilja se vsak dan 2krat po pošti.

Ignacij Čamernik

kamnosek,

v Ljubljani, Poljske ulice 28.

Priporoča se prečastiti duhovščini za vsa

kamnoseška cerkvena dela

oltarjev, prižnic, obhajilnih miz i. t. d.

Ima tudi lepo zalogo raznovrstnih

nagrobnih spomenikov

in preskrbljuje na željo cele rakve.

Priporoča se tudi stavbinskim mojstrom in hišnim posestnikom za vsa stavbinska dela iz trdega kraškega kamna, katera točno, solidno in po nizkih cenah napravi. (12—8)

Brezplačno izdeluje narise, napravlja obrise za cerkvena in stavbinska dela.

Najboljši fabrikat!

I. kranjski

laneno-oljnati firnež.

I. kranjsko

čisto laneno olje.

Siccativ-firnež (sušilo)

priporoča najcenejše 26—6

Adolf Hauptmann,

I. kranjska tovarna oljnatih barv, firnežov, lakov in kleja v Ljubljani.

FRANC ČUDEN,

urar,

Mestni trg. LJUBLJANA. Mestni trg.

Letošnja slaba kupčija primora me, ker mi je ostalo veliko blaga, prodajati po najnižji ceni in deloma pod svojo ceno, da razprodam nekaj svoje velike zaloge. Priporočam torej vsakemu svojo bogato zalogo **zlatih, srebrnih in stenskih ur, verižic vsakovrstne zlatnine in srebrnine** ter vabim slehernega, naj si blagovoli pri nakupovanju ogledati mojo zalogo. Zagotavljam najsolidnejšo postrežbo po kolikor mogoče **nizkih cenah.**

Spoštovanjem

FRANC ČUDEN.

Janez Jax

Ljubljana, Dunajska cesta 13.

priporoča svojo veliko zalogo

šivalnih strojev

in

strojev za vozarenje.

(biciklov, velocipedov.)

Ceniki franko na razpolago.

Josip Petrič,

čevljar,

Ljubljana, Opekarska cesta št. 32.

opozarja cenjene podpornike domačega obrta na svojo **izborno urejeno delavnico.** Izvršuje **raznovrstno obutalo** od najpriprostejšega do najfinejšega iz **zanesljivega blaga prav trpežno in ceno.**

priporoča

svojo bogato zalogo vsakovrstnih

dežnikov in solnčnikov

po najnižji ceni.

Lekarna A. Mardetschlaeger

„pri zlatem orlu"

v Ljubljani, Jurčičev trg poleg železnega mosta

priporoča svoje navlašč preparirano

ribje olje

prijetnega okusa in jako izvrstnega učinka. Cena steklenici 1 krono, 6 steklenic 2 gld. 50 kr.

Za čiščenje in dezinfekcijo ust in zob priporoča se

Menthol ustna in zobna esenca,

ki teši zobobol. Velika steklenica 80 kr. **Menthol** zobni prašak 1 pločevinasta škatljica 30 kr.

Slabotne osebe (ženske, otroci) se opozarjajo na tvrdkine kri krepčajoče **železnato malagavino s chino** $^1/_2$ *l* 1 gld.

Najboljše odvajajoče sredstvo: **Sagrada malaga** 1 stekl. 1 gld.

Stisnene **sagradapastile,** narejene iz ekstrakta 1 škatljica (20 komadov) 1 gld.

Mag. ph. Mardetschlaeger,

lekarnar in kemik.

Zalog drugod ni. P. n. občinstvo blagovoli naj se direktno obrniti na: **lekarno „pri orlu" v Ljubljani.**

Josip Leuz,

trgovec

v Ljubljani, Resljeva cesta

kupuje ter plačuje po možno najvišji ceni, kakor

ribniški, angležki in onejida-krompir, želod, hrastove ježice, bukov žir, vsakovrstne rastline (korenine in perje) v vsaki množini.

Plačuje takoj!

Avgust Erzin.

Ljubljana. Kravja dolina št. 18. (Radeckega cesta)

priporoča

svojo bogato zalogo premoga.

Cene:

Trboveljski premog 50 kilo 46 kr.
Kočevski „ „ „ 34 „

Drva žagane in sekane 50 kilo 50 kr.

Brata Eberl,

Ljubljana, Frančiškanske ulice št. 4.

Pleskarska mojstra
c. kr. državne in c. kr. priv. južne železnice.

Slikarja napisov, stavbinska in pohištvena pleskarja.

Tovarna za oljnate barve, lak in pokost.

Zaloga originalnega karbolineja.

Maščoba za konjska kopita in usnje.

Alojzij Večaj,

pečarski mojster v Ljubljani,

Opekarska cesta št. 51.

priporoča svojo izborno zalogo vsakovrstnih

pečij iz glinaste snovi

od najpriprostejših do najfinejših **rujave, zelene ali bele barve.** Izdeluje na željo tudi peči v poljubni drugačni barvi.

Natančno izvršuje naročila na **štedilnike** ter jamči za vse svoje izdelke jedno leto.

Cene nizke.

FRANC PAVŠNER,

krojač v Ljubljani,

Vodnikov trg št. 4, nasproti c. kr. gimnaziju

se priporoča preč. duhovščini in slav. občinstvu v naročila na

duhovniško in civilno obleko

po poljubnem kroju, zagotavljajoč trpežno, natančno delo, uljudno postrežbo in kar možno nizko ceno.

Knjigoveznica Fr. Breskvar,

preje L. Šverljuga,

pred škofijo, št. 6, poleg ‚Katoliške Bukvarne'

se priporoča v vezanje vsakovrstnih knjig.

Molitvenike družbe sv. Mohorja po več vkup poslanih veže po primerno znižani ceni. V zalogi ima tudi za vse družbine knjige **lepo izdelane platnice** za knjigoveze po deželi.

Opozarja tudi še na svoje **krasno izvršene platnice** za **„Dom in Svet", Wolfov slovar** itd. — Naročila na **kakoršnesibodi platnice** izvršuje po želji ali načrtu natančno in ceno.

Naznanilo in priporočilo.

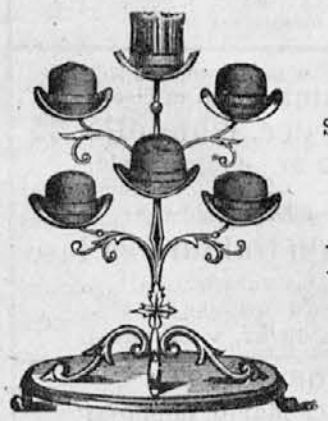

Slavnemu občinstvu najuljudneje priporočam svojo

bogato zalogo

najraznovrstnejših

klobukov, cilindrov čepic i. t. d.

Zagotavljam dobro blago in nizko ceno.

Velespoštovanjem

J. Soklič,

Stari trg št. 1 (pod Trančo).

JOSIP REBEK,

ključavničarski mojster,

Francovo nabrežje št. 13. **LJUBLJANA** Francovo nabrežje št. 13.

Priporoča svojo delavnico za naročanje vseh

ključavničarskih del

ter napeljavo

hišnih telegrafov in telefonov.

Postavlja strelovode

in prevzema tudi posamezna dela te stroke.

Cene nizke.

Cene kakor pri razprodaji!

Andr. Drušković,

trgovec z železnino

v Ljubljani, Mestni trg št. 9/10.

priporoča svojo bogato zalogo vsakovrstnega v železarijo spadajočega blaga.

Štedilnike, lonce, pozlačene nagrobne križe, drevesa za oranje, vodne žage in pile, kovanja za okna in vrata, vsakovrstno orodje za mizarje, tesarje, ključavničarje in kovače, cement, traverze in še veliko drugih za rabo v hiši ali pri obrtu potrebnih stvari.

Poštena postrežba.

Cene kakor pri razprodaji!

Usojam si prečastiti duhovščini, sl. občinstvu in velespoštovanim odjemalcem uljudno naznaniti, da sem z dnem 8. februarja t. l. **preselil svojo**

trgovino s klobuki, čepicami

in krznarskimi izdelki

iz prejšnje prodajalnice v gosp. Kirbiša hiši na Kongresnem trgu v

novo urejene prodajalnične prostore

v Wolfovi (preje Gledališčni ulici) št. 5.

Ob tej priliki se priporočam vsestranski ter prosim, da se mi ohrani tekom 23 let pridobljena časteča me blagonaklonjenost sl. občinstva.

Velespoštovanjem **Anton Krejči.**

Istotam je tudi trgovina s klobuki za dame.

Odgovorni urednik: Svitoslav Breskvar. Izdajatelj: Konzorcij „Slovenskega Lista". Tisek J. Blasnikovih naslednikov v Ljubljani.